

friends SKOLRÅDGIVNING

2.10

Tema Kartläggning

Hej!

Nu är äntligen våren här och med det ett nyhetsbrev från Friends skolrådgivning! Slutet av terminen närmar sig med stormsteg och listan med allt som ska hinnas med innan skolväxlingen blir längre och längre för varje dag. Det är betyg som ska sättas, omdömen som ska skrivas, klassrum som ska städas och det ska göras roliga saker med klassen... Men, allt kommer att hinnas med i år också, och sen blir det sommarlov och semester, sol och bad. Äntligen, efter en lång och kall vinter!

I förra numret av nyhetsbrevet kunde man läsa om Skolinspektionens rapport "Skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling", en granskning som vi kopplar tillbaka till även i detta nummer. Enligt rapporten så brister många skolor i sin kartläggning av kränkningar som sker på skolan. Hur ska man då effektivisera trygghetsarbetet om man inte har tagit fram vad man behöver jobba med på just sin skola?

Temat denna gång är därför kartläggning. Ett område som kan kännas svårt att arbeta med, för hur ska man kunna ta reda på allt som händer? Dessutom ska även eleverna vara delaktiga, men hur då? Många skolor har hört av sig till Friends skolrådgivning för att få stöd i dessa frågor så för att möta behoven beslutade vi att själva ta fram en kartläggningstjänst. Efter ett långt och gediget arbete kan vi nu presentera en färdig produkt som vi är mycket stolta över! Läs om hur den har tagits fram och hur den kan hjälpa din skola.

I detta nummer får ni även tips på några bra kartläggande övningar att göra med klassen eller kompisstödarna på skolan och läsa om Fribergaskolans arbete för att öka tryggheten. Dessutom kan ni läsa om allt spännande som händer på Friends och i våra fem regioner runt om i landet. Jag hoppas vi ses på Skansen den 6 maj!

*Trevlig läsning och glad sommar!
Mats Olsson, Friends skolrådgivare*

Är du sugen på att blogga?

Från höstterminen planerar vi att starta Friends Skolblogg. Vi är därför intresserade av att komma i kontakt med skolpersonal som är intresserade av att under en termin blogga om hur det är att arbeta på en skola. Det ska handla om skolans vardag med allt från elever, undervisning och miljö till trygghetsarbete och kompisstödare. Det spelar ingen roll om du är lärare, kurator, skolsköterska, vaktmästare, fritidspersonal, rektor eller har någon annan befattning på skolan. Huvudsaken är att du är engagerad och vill dela med dig av dina tankar. Vill du vara med i Friends Skolblogg? Kontakta Jo Barker, jo@friends.se

Friends Magazine behöver din hjälp!

Vi håller på att utveckla vår föräldratidning Friends Magazine och söker supportskolor som vill hjälpa oss med detta. Därför undrar vi om du eller någon annan på skolan är intresserad av att svara på några korta frågor om tidningen. Kontakta Mats Olsson, mats@friends.se

På gång

Friends på Skansen 6 maj

Vi har fortfarande platser kvar till Friends på Skansen den 6 maj! Det är dagen då vi samlar tusentals kompisstödare från hela Sverige för att delta i diverse aktiviteter på området, se kända artister på Sollidenscenen men framförallt umgås och ha kul. Om du inte har hunnit anmäla dig och din skolas kompisstödare, kontakta marie@friends.se.

Skolledarträff i Linköping 18 maj

Friends håller en föreläsning för skolledare gällande skolledarens roll i det långsiktiga och strategiska likabehandlingsarbetet. Skolledaren har en enormt viktig roll när det gäller att leda, inspirera och utveckla skolans kontinuerliga likabehandlings- och trygghetsarbete. Under föreläsningen kommer vi bl.a. att fokusera på skolans juridiska uppdrag, kartläggning av skolans behov och förebyggande strategier och framgångsfaktorer. För mer info och anmälan, se friends.se – Region Öst.

Nätverksträffar i Region Väst Karlstad 10 maj och Varberg 26 maj

För att skapa ett fungerande och långsiktigt likabehandlingsarbete är det viktigt att vi hjälps åt och ger varandra tips och idéer. Vi bjuder in personal som arbetar med kompisstödarna på skolan för att utvärdera, byta erfarenheter och få ny energi för fortsatt arbete. För mer info och anmälan, se friends.se – Region Väst.

Friends lanserar kartläggningstjänst!

I slutet av mars lanserade vi vår nya webbaserade kartläggningstjänst. Tjänsten innehåller en elevenkät, en personalenkät samt ett presentationstillfälle där Friends kommer till skolan och ger stöd och rådgivning för att ta fram lämpliga åtgärder utifrån kartläggningen.

Båda enkäterna utgår från lagstiftningen och svarar upp mot behovet av att kartlägga trivsel och trygghet på skolan, men tar dessutom utgångspunkt i de olika diskrimineringsgrunderna och behandlar delaktighet och kännedom om likabehandlingsarbetet på skolan.

Bakgrund och metod

Krister Thun som är operativ chef för Friends Skola, har varit med och tagit fram tjänsten:

- Under flera år har Friends fått frågor om vi har enkäter för att kartlägga kränkningar på skolor. Vi har också själva kunnat se att detta är ett område där skolor ofta brister. Därför bestämde vi oss under 2009 för att göra något åt detta och att göra det på ett genomarbetat sätt. De enkäter (en för elever och en för skolpersonal) som vi idag är glada att kunna erbjuda skolor är ett resultat av ett halvårs testande där elever och personal gjort enkäterna i olika versioner. Processen har innehållit fokussamtal samt kontakter med svensklärare för att vi ska kunna göra de innehållsliga och språkliga förändringar som krävs för att få fram riktigt bra enkäter.

Personalenkät

Henrik Ljungqvist är rektor på Åkerskolan i Åkers Styckebruk, en av de skolor som provat enkäten för personalen.

- Behovet av sådana här enkäter är verkligen jättestort. Många gånger använder sig skolor av kommunala enkäter som blir relativt allmänna och ytliga, men här finns ingående och genomträngande frågor som alla skolor borde använda sig av och som kartlägger både kring diskrimineringsgrunderna och kring språkbruket på skolan. För mig som skolledare blir det här ett mycket bra verktyg och en möjlighet för att jobba vidare med utveckling av personalgruppen.

Krister Thun, Operativ chef Friends skola

Elevenkät

Bland elever har enkäterna testats bl.a. på Svanbergaskolan i Norrtälje. Mimmi Andersson som går i nionde klass, är kompisstödare på skolan och hon besvarade elevenkäten tillsammans med sin klass. Hon deltog också tillsammans med övriga kompisstödare i den fokusgrupp som diskuterade enkäterna efter att de gjorts.

- Frågorna var enkla att förstå och kändes bra att besvara. De väckte också en hel del tankar hos oss elever om hur det är i skolan. Både för oss kompisstödare men främst för de vuxna på skolan så ger kartläggningenkäten information om vad man behöver jobba vidare med säger Mimmi Andersson.

Uppföljning

- En stor fördel med att använda Friends kartläggningstjänst är presentationstillfället med Friends efteråt. Då har man möjlighet att diskutera lämpliga åtgärder som kan ligga till grund för likabehandlingsarbetet, säger Krister Thun.

- Vår ambition och utmaning har varit att inte "bara" ta fram en trivselenkät utan att skapa enkäter i enlighet med rådande lagstiftning. Dessa kartlägger både förekomsten av kränkningar som har koppling till diskrimineringsgrunderna och andra kränkningar. Dessutom ger Friends kartläggningenkäter en god bild av alla berördas upplevelse av delaktighet och påverkan på skolans lika-behandlings- och trygghetsarbete, avslutar Krister Thun.

Läs mer om vår kartläggningstjänst på www.friends.se.

På Gång

Förskolekonferens i Umeå 20 maj

På Förskolans dag bjuder Friends in till likabehandlingskonferens. Är du förskollärare, rektor, dagbarnvårdare, barnskötare, specialpedagog, student, förskolechef eller bara intresserad av likabehandlingsfrågor för barn i förskoleåldern? Anmäl dig då till en dag fylld av intressanta diskussioner och föreläsningar på ämnet: Hur får vi en tryggare förskola? Mer info om dagen och anmälan finns på friends.se – Region Nord.

Norrköping Pride 23-25 april

I helgen går Norrköping Pride av stapeln med syfte att vara en arena för kunskap, samtal, möten och kulturella uttryck. Invigningen sker den 23 april kl. 19.00 på Arbetets museum. Friends kommer att finnas på plats under hela festivalen med både föreläsningar och informationsbord. Kom och gör oss sällskap. Läs mer på norrkopingpride.se

Friends på Stadium Sports Camp

För sjunde året i rad är vi på Stadium Sports Camp i Norrköping, som pågår mellan 19 juni till 24 juli. Vi är utbildar alla ledare, medverkar under invigningen, träffar alla grupper som vill för en kort utbildning och finns på plats för alla barn och unga som bara vill hänga med oss. För mer info se friends.se

Likabehandling på Fribergaskolan

I det förra numret av Friends nyhetsbrev skrev vi om Skolinspektionens kvalitetsgranskning: *Skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling*. I rapporten undersöktes 50 svenska skolor och den visade att i stort sett alla dessa brister i sitt arbete mot trakasserier och kränkningar. En av de två skolor som lyftes fram som positivt exempel är Fribergaskolan i Danderyds kommun. Fribergaskolan har under en lång tid samarbetat med Friends.

Stina Lindberg är kurator på Fribergaskolan och håller i mycket av arbetet med likabehandlingsplanen och kompisstödjarna på skolan.

- Vårt likabehandlingsarbete bygger mycket på det främjande och det förebyggande arbetet. I det främjande arbetet ingår olika traditioner och sociala aktiviteter. Eleverna åker på utflykter, 9:orna ordnar varje år en fest för 7:orna och nästan hälften av våra elever sjunger i någon av skolans olika körer.

Förebyggande arbete

- I det förebyggande arbetet är våra kompisstödare tillsammans med skolans trygghetsteam som kallar sig AMOR-gruppen mycket viktiga. AMOR-gruppen skickar bland annat ut en diskussionsfråga varje månad till alla mentorer att ta upp i sina mentorsgrupper. Det kan handla om grupstryck, språkbruk och andra ämnen. Dessutom gör våra kompisstödare värderings- och samarbetsövningar i sina klasser.

Enkäter

Ni fick också positivt omdöme i rapporten för ert arbete med kartläggning. Berätta mer om det arbetet.

- När enkäterna gjordes hade vi väl önskat än ännu högre svarsfrekvens, men det är något som vi nu får jobba vidare med att höja till nästa år, säger Stina Lindberg.

- När resultatet av enkäterna var klart presenterades det sedan i mentorsgrupperna och i föräldraföreningen där alla fick möjlighet att ge synpunkter och förslag. Till föräldrarna lades även resultatet ut på SchoolSoft (ett webbaserat kommunikationsverktyg mellan hem och skola) där många gav kommentarer och synpunkter. Vi har också använt oss av våra kompisstödare och av vårt elevråd som "experter" som fått ytterligare tid att diskutera resultat och framtida åtgärder, förklarar Stina Lindberg.

Utmaningar

Även om Fribergaskolan fick positiv respons i Skolinspektionens granskning så finns det utvecklingsområden och stora utmaningar även där.

- Att få med alla i likabehandlingsarbetet är ju den allra största utmaningen, för att lyckas riktigt bra krävs det att alla är engagerade, och det är alla här på Fribergaskolan. Sedan är det självklart svårt att upptäcka allt som händer på skolan och att sedan lyckas med de åtgärder som man sätter in.

Stina Lindberg, kurator Fribergaskolan

- Något som vi vill utveckla är de vuxnas normkritiska förhållningssätt och även vårt främjande arbete med koppling till diskrimineringsgrunderna. Om jag ska ge något tips till alla som har hand om arbetet med likabehandlingsplanen så tycker jag att man ska jobba med den hela tiden så att den blir ett levande dokument, avslutar Stina Lindberg.

Skolinspektionens rapport finns att läsa på www.skolinspektionen.se.

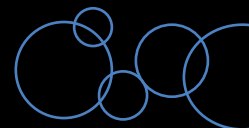

Lästips

“Förebygga diskriminering och kränkande behandling i skolan”

är en handledning för att främja likabehandling i skolan och är framställd av DO, Barn- och elevombudet (BEO) och Skolinspektionen.

Handledningen riktar sig främst till skolpersonal som arbetar med likabehandlingsfrågor och är mycket bra att ha till hands t.ex. när man kartlägger skolan eller skriver likabehandlingsplanen.

Övningar

Här kommer några exempel på övningar som kan användas i klassen eller på ett möte med kompisstödarna för att göra en kartläggning av det som sker på skolan.

Heta linjen

Du behöver: Sex pappersark, numrerade från ett till sex. En tom yta tvärs över rummet.

Så här gör ni:

1. Lägg ut pappersarken i nummerordning så att de bildar en rak linje tvärs över rummet. Se till att hålla så långt avstånd som möjligt mellan arken.
2. Läs sedan upp ett påstående och be eleverna ställa sig på den siffran som de tycker passar in. Om man ställer sig på papper nummer ett så håller man inte med alls och om man står på nummer sex så håller man med helt och hållet.
3. Fråga några elever varför de ställt sig där de står. Förklara att de inte behöver svara om de inte vill.
4. Fortsätt att läsa upp påståenden tills du är klar, innan gruppen tröttnar och blir okoncentrerad.

Exempel på frågor:

I vår klass/på vår skola...

- ...måste man bete sig på ett visst sätt för att vara accepterad.
- ...är alla vänner.
- ...talar vi ofta illa om varandra.
- ...skrattar man åt den som svarar fel.
- ...är några utfryssta.
- ...vågar man ha sina egna åsikter.
- ...bestämmer en liten klick.
- ...bestämmer tjejerna mer än killarna.
- ...bestämmer killarna mer än tjejerna.
- ...pratar killarna mer än tjejerna på lektionerna.
- ...pratar tjejerna mer än killarna på lektionerna.
- ...bestämmer läraren för mycket.
- ...har vi en bra stämning.

Trygghetskartan

Trygghetskartan går ut på att analysera de platser som kan upplevas som trygga eller otrygga för olika grupper och på så sätt identifiera problem och behov utifrån skolans lokaler.

Du behöver:

Rita eller kopiera en karta över skolbyggnaden med rumsbeteckningar. Se till att få med allt: matsal, klassrum, aula, toaletter, skolgård, expedition, personalrum, rektors kontor, rasthall och idrottssal med omklädningsrum. Röda och gröna pennor.

Gör så här:

1. Dela in deltagarna i grupper om ca. fem personer. Ge varje grupp varsin karta.
2. Be grupperna diskutera och markera vilka platser de upplever som trygga (grön penna) respektive otrygga (röd penna) på skolan och varför.
3. Diskutera sedan i storgrupp vilka områden som markerades och om alla/de flesta upplever samma problem och samma otrygga platser. Hur skulle detta kunna förbättras?

4. Be sedan deltagarna diskutera och markera på kartan om det finns några skillnader på vilka platser olika grupper (till exempel utifrån diskrimineringsgrunderna) går till eller undviker – och om det finns särskilda platser där man i högre grad riskerar att bli kränkt på grund av t.ex. sitt kön eller sin religion. Det är viktigt att även lektioner ingår i kartläggningen och inte bara det som händer på rasterna. Be grupperna diskutera om någon kan känna sig kränkt eller osynliggjord av undervisningen i olika ämnen. Se till att få med alla ämnen.

5. Slutligen kan grupperna få föreslå konkreta åtgärder och aktiviteter. Ange lämpliga ansvariga personer och tidsram samt föreslå hur arbetet ska utvärderas. Låt grupperna redovisa sina förslag och diskutera dem i storgrupp. Om alla är överens om att det är ett bra förslag kan det eventuellt föras direkt in i skolans likabehandlingsplan.

Nästa nummer av Friends
nyhetsbrev kommer i september.
Vi på Friends önskar er alla en
trevlig sommar!

Flugan

Be eleverna tänka att de är en liten fluga som flyger runt och ser allt som händer på skolan under en vecka. Denna fluga ser och hör alla kränkningar mellan elever och mellan vuxna och elever. Vad händer i klassrummet? Vad händer inom skolans område? Vad händer utanför skolan? Ge eventuellt exempel på ord, fysiska kränkningar, utfrysning och elektroniska kränkningar om gruppen har svårt för att komma igång. Se till att även "små" saker som blickar och suckar kommer med. Skriv upp allt på en lista. Denna lista kan också delas in efter vad som är verbala, fysiska, psykiska och elektroniska kränkningar, eller med indelning efter mellan vilka de sker, elev-elev, elev-vuxen, vuxen-elev och vuxen-vuxen.